

Η ΥΠΕΡΔΟΜΗΣΗ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΙ ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ (Ιούλιος 2007)

Συγγραφέας: ΝΙΚΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ

Στον τόπο μας η έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού και θεσμοθέτησης περιβαλλοντικών κανόνων οδήγησε στην ανάλωση φυσικών πόρων απaráμιλλης αισθητικής και περιβαλλοντικής αξίας ή ακόμα χειρότερα σε μη αναστρέψιμη οικολογική καταστροφή, όπως αυτή των τελευταίων ημερών που η χώρα απ' άκρου εις άκρον πυρπολήθηκε με ευθύνη της επίσημης ανοχύρωτης πολιτείας.

Η τελευταία εικοσαετία υπήρξε η περίοδος που αυξήθηκε θεαματικά το κατά κεφαλήν εισόδημα των νησιωτών μέσω του τουρισμού. Κατά γενική παραδοχή, στις μέρες μας τα νησιά πρώτης τουριστικής ταχύτητας έχουν φτάσει στο μέγιστο όριο της φέρουσας οικιστικής τους ικανότητας.

Η τουριστική έκρηξη πλημμύρισε το νησιωτικό τοπίο με κτίσματα ενιαίας και απρόσωπης αρχιτεκτονικής που ξεφύτρωσαν βιαστικά προκειμένου να εξυπηρετήσουν την αυξανόμενη τουριστική ζήτηση. Εξαιρέτοι αρχιτεκτονικά οικισμοί αλλοιώθηκαν και το τοπίο υπέστη μη αναστρέψιμη καταστροφή. Νησιά οικοδομήθηκαν μαζικά και ομοιόμορφα αρχής γενομένης από τις παράκτιες ζώνες. Έννοιες πανάρχαιες, όπως κτήμα, αμπέλι, χωράφι, βοσκότοπος, έχουν αντικατασταθεί από τη μαγική έννοια «οικόπεδο», ενώ το κύριο αίτιο της καταστροφής, οι παραθεριστικές κατοικίες, καταλαμβάνουν με ραγδαίους ρυθμούς τους εναπομείναντες ελεύθερους χώρους. Ποιο θα είναι, λοιπόν, το τουριστικό προϊόν που θα προσφέρεται στο άμεσο μέλλον στα υπερδομημένα ελληνικά νησιά; Δυστυχώς, η οργανωμένη πολιτεία παραμένει άβουλη και η αδράνεια είναι η μόνη της δράση. Η οργανωμένη αντίδραση συγκεκριμένων συμφερόντων στη σκέψη και μόνο της θεσμοθέτησης χωροταξικού σχεδίου οδηγούν τις φοβισμένες τοπικές εξουσίες σε ακινησία. Σαφώς την κύρια ευθύνη έχει η κεντρική πολιτεία, αλλά εξίσου ευθύνονται οι τοπικές κοινωνίες καθώς και μεμονωμένοι πολίτες. Ο τουρισμός αποτελεί πλέον για τα νησιά τη μονοσήμαντη πηγή πλούτου. Ο σύντομος χρόνος απόκτησης εισοδήματος έγινε ελκυστικός παράγοντας για τους πολίτες που η ενασχόλησή τους στο παρελθόν ήταν προσανατολισμένη και σε άλλους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας, όπως η γεωργία, η κτηνοτροφία, η μελισσοκομία, η αλιεία. Η σωστή, διαχείριση του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος αποτελεί πλέον προϋπόθεση για τη μακροπρόθεσμη αειφόρο ανάπτυξη.

Σήμερα η αποκατάσταση της χαμένης ισορροπίας του φυσικού με το ιστορικά δομημένο περιβάλλον είναι δύσκολη, δεν είναι όμως ακόμα ακατόρθωτη. Απαιτούνται αποφάσεις που θα διαμορφώσουν μια νέα πολιτική προκειμένου να ανατραπεί η οριστική αλλοίωση του νησιωτικού τοπίου που θα επιτρέψει τη διατήρηση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας των νησιών σε βάθος χρόνου.

Η καταστροφή που απειλεί τα ελληνικά νησιά έχει ονοματεπώνυμο. Είναι η εκτός σχεδίου δόμηση! Συνεπώς, πρέπει -έστω στο παρά πέντε- να χωροθετηθούν με φειδώ, στο πλαίσιο του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, οι περιοχές μελλοντικών επεκτάσεων των οικισμών, να διαφυλαχθεί το τοπίο που τους περιβάλλει και να υπάρξει καθορισμός των αδόμητων χώρων. Υπ' αυτήν την έννοια τα πρόσφατα εξαγγελθέντα χωροταξικά σχέδια του ΥΠΕΧΩΔΕ για τον Τουρισμό και τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας δεν είναι απλώς άκαιρες, αλλά και άκρως επικίνδυνες. Χρέος μας είναι να μην επιτρέψουμε αυτόν τον καταστροφικό σχεδιασμό του ΥΠΕΧΩΔΕ και να ενεργοποιηθούν φορείς και πολίτες για:

-Την αναχαίτιση της υπερδόμησης του νησιωτικού τοπίου για να διατηρηθεί η φυσιογνωμία του.

- Τον προσδιορισμό μέσω χωροταξικού σχεδιασμού των δράσεων που ακόμα μπορούν να προστεθούν στη μικροκλίμακα ενός νησιού.

-Τον προσδιορισμό της φέρουσας ικανότητας κάθε νησιού για τουριστική, οικοδομική και αιολική εκμετάλλευση.

-Την εκπόνηση ειδικών προγραμμάτων για τη διατήρηση του πρωτογενούς τομέα -γεωργία, κτηνοτροφία- και καθετοποίηση των προϊόντων τους.

-Τον περιορισμό της οικοδομικής δραστηριότητας στις εκτός σχεδίου περιοχές μόνο για τις ανάγκες του πρωτογενούς τομέα. Για κάθε άλλη δράση θα απαγορεύεται αυστηρά και ιδίως για την παραθεριστική κατοικία, κύρια αιτία της καταστροφής.

Υποχρεούμαστε να μην προτάσσουμε το πρόσκαιρο ατομικό συμφέρον έναντι του συλλογικού. Στο κυκλαδικά τοπίο το κτίσμα «κρύβεται» στη γη, αναδεικνύοντάς την. Στα χρόνια μας έχουμε αντιστρέψει αυτόν τον πανάρχαιο κανόνα, καθώς τα φανταχτερά και ματαιόδοξα κτίρια αναδεικνύονται ξεδιάντροπα, καλύπτοντας σιγά σιγά και την τελευταία σπιθαμή γης. Προτού είναι αργά, οφείλουμε να ανακόψουμε αυτήν την ξέφρενη πορεία.

Νόμος και Φύση

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη

<https://nomosphysics.org.gr>

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» στις 8 Ιουλίου 2007, σ. 40.